

Secundam Epistolam sub nomine beati Joannis, & quidem Apostoli, citavit. Post eum Ambrosius Com. in Psalm. 36. hæc habet: *Joannes senex cepit scribere Evangelium & Epistolas, qui cum resugeret Apostolum se scribere, Seniores scripsit;* clare satis duas posteriores eidem Joanni, qui Evangelium & primam Epistolam conscripsit, tribuens. In ipsa urbe Roma Hilarius diaconus tertiam Epistolam Cajo scriptam diserte Joanni Apostolo adscripsit; Hieronymus autem, utramque. In ipsa porro recensione Canonorum N. T. Librorum, his suum locum assignarunt una cum prima, Rufinus & Innocentius, locis sæpe citatis. Neque post hoc tempus à quoquam Latinorum Patrum de his dubitatum legimus.

- 226 *Apocalypsis* Joannis ubi primum prodierat, non in Asiaticis modo, sed & aliis circumquaque Ecclesiis divulgata erat, ac pro *θεοπνεύματος* habita, quod mox ostendam. Illud interim præmonere visum est, pauciora longe hujus Libri, quam Evangeliorum ac Pauli Epistolarum exemplaria descripta fuisse; eo quod obscuros & reconditos contineret sensus, ac rarius fortasse in Ecclesiis publice legeretur, si de primis Seculis ex posteriore Ecclesiæ consuetudine judicium ferre liceat. Neque Apocalypsis vel Evangelico vel Epistolico Codici juncta erat; sed tanquam Prophetica Liber, diversi prorsus à reliquis argumenti, seorsim incedebat: unde vetus illa distinctio Librorum N. T. in *Εὐαγγέλιον, Αποστόλων, & Αποκαλυψέως λόγια*, apud Origenem, Com. in Matth. p. 220. Atque hunc Apocalypseos Librum in Ecclesiis Asiaticis, quibus prima ipsius Capita inscripta erant, Canonicam auctoritatem obtinuisse certum est, non solum dum Joannes vivus ipsis præfideret, sed & proximis post obitum ejus Seculis. Siquidem Papias Joannis & Apostoli, & alterius *Presbyteri* vulgo dicti discipulus, eam tanquam divinam amplexus est, teste Andrea Cæsariensi^b: ut & procul omni dubio Polycarpus, ipsius *μαθητής*^c, Ecclesiæ Smyrnenensis Episcopus; (ad quam Secundam ex Septem Epistolis dederat Apocalypses) licet in Epistola ejus ad Philipenses haud citata sit, nulla utpote in breviculo illo scripto data illam allegandi occasione. Certe Irenæus, Polycarpi discipulus, Asia oriundus, sapissime eam tanquam Joannis discipuli Domini ad probanda Fidei dogmata adduxit. Melito vero Sardenfis Ecclesiæ (ad quam quintam Joannis c. 3. Apocalypseos Epistolam datam ajunt) Episcopus integro eam commentario illustravit^d. Quocirca primis Seculis apud Ecclesias Asianas, ne levissima quidem de Libri hujus auctoritate fuit dubitatio. Sed & aliæ Ecclesiæ Orientales eam pariter tanquam *θεοπνεύματος*, & ab ipso Joanne Apostolo conscriptum admiserunt; præsertim in Palæstina, Samaria, & Syria. In hac enim Theophilus Antiochenus, libro adversus Hermogenem, ex Apocalypsi defumisse testimonium refertur ab Eusebio^e: in ista, Justinus Martyr, Dialogo cum Tryphone (quem dimidio circiter Seculo post scriptam Apocalypsin elapso, literis consignavit) citat sub nomine Joannis, unius ex Apostolis Christi, p. 240. in illa Origenes, haud semel^f, Joanni Librum hunc adscripsit; ut & *κατακουαρισίης* ejus, Pamphilus^g. Et in Lycia, Methodius Episcopus Patarentis, divinam hujus Libri auctoritatem agnovit. lib. de Convivio decem Virginum. Ægyptus quoque & Africa, eundem tanquam Librum Canonicum per traditionem à reliquis Ecclesiis accepere. In illa Clemens Alexandrinus eum Apostolo Joanni tribuit haud semel^h: in hac, non modo Cyprianus in libris ad Quirinum sapius allegatⁱ, & in Epistola 63. *Scripturam divinam* vocat; sed & ante eum Tertullianus, tanquam Propheticum Novi Fœderis Librum, ab ipso Joanne Apostolo & Evangelista scriptum crebro laudavit^k. Quemadmodum autem in Asiaticis & Africanis Ecclesiis recepta fuit Apocalypsis, ita nec defuere qui in Europa hanc admiserunt, Hippolytus Portus Romani Episcopus, & Victorinus Petavionensis: quorum ille peculiari Tractatu Libri hujus auctoritatem adstruxit: hic

vero Commentario eum integrum illustravit, quibus denique ut ut loco non suo, adicere libet Apollonium, Seculi secundi Scriptorem, qui Tractatu contra Phrygas, Libri hujus auctoritate usus est, teste Eusebio^l. Cæterum sicut Apocalypsis, jam inde ab ipsa fere ejus editione, in Ecclesia Catholica ab ipsis Apostolorum discipulis ac proximis Successoribus miro plane consensu approbata fuit, ac pro divina habita, ut ex dictis patet: ita mox ex adversa parte prodire Hæretici qui ipsam impugnarunt, Cerdon^m, Marcionⁿ, ac postea Alogi^o. Imo vero paulo post ineunte Seculo tertio, inter ipsos Catholicos fuere qui eam à Canone N. T. ejecerunt; Cajo Ecclesiæ Romanæ presbyter, in Disputatione cum Proclo, apud Eusebium^p, alique nonnulli; Cerintho Hæretico illam adscribentes^q, quod Dionysio Alexandrino, & ipsi hujus Libri auctoritati parum propitio, notatum. Causa vero cur hic Apocalypsin in *καθόλου* suspicionem adduxerit, illi vero aperte repudiarint, erat dogma de millennio Christi in his terris regno. Quod cum Cajo ac Dionysius acriter impugnarent, nec argumentum ex Apocalypsi petatum commode diluere possent, ipsius libri auctoritatem ausi sunt labefactare, seu etiam penitus evertere. Neque mirum quod opinionis suæ Sectatores nonnullos invenerint, cum Romana & Alexandrina Ecclesiæ, in quibus florebat Ipsi, primatum inter alias omnes obtinerent, illa in Occidente, hæc in meridie. Illud vero omnino mirandum quod in ipsis Ecclesiis Asia & Palæstina, ubi Apocalypsis primis Seculis indubie recepta fuerat, postea Seculo quarto Canonicam ipsius auctoritatem inficiati sint. Unde Eusebius istius ævi Historicus, *ἀντιλεγόμενοι* Scriptis eam adnumeravit^r. Cyrillus quoque Hierosolymitanus, in recensione Canonis, Apocalypsin prætermisit^s. Integrum insuper Concilium Episcoporum Asiaticorum in ipsa urbe Laodicea (cui Septima Epistola Apocalypseos scripta erat) congregatum, eam itidem Canone exclusit. Neque Gregorius Nazianzenus Carm. 33. eam Libris N. T. adnumeravit. Amphilocheus denique in Jambis ad Seleucum, ait: *Apocalypsin à quibusdam recipi, à pluribus reprobari.*

Atque hæc disceptatio, Hieronymi adhuc ævo in pluribus Ecclesiis Orientalibus duravit, ut apparet ex Ep. 129. ad Dardanum. Nihilominus recte hoc ipso quarto Seculo Epiphanius^t notavit de Apocalypsi, *ὅτι παρὰ πλείοις πεπιστευμένη ἔσται, καὶ παρὰ τοῖς θεοσεβέσι.* Tales fuere, post Dionysium, auctorem, quisquis ille, Hierarchiæ Cœlestis, c. 3. in Palæstina, Eusebius^u; in Syria, Ephræm; in Cappadocia, Gregorius Nyssenus^x, & Nazianzenus Orat. 32. (quamvis in Carmine inter genuinos N. T. Libros haud numeret.) in Cypro, Epiphanius^y; in Ægypto Athanasius^z, Didymus^{aa}, Macarius^{ab}; in Atrica, Victorinus, (l. 3. contra Arium) in Italia, Ambrosius^{ac}, Philastrius^{ad}, Rufinus^{ae}, & Hieronymus, l. 1. contra Jovinian. c. 14. ac luculentius in Ep. ad Dardanum 129. ubi de Apocalypsi & Ep. ad Hebræos, hæc habet: *Nos utraque suscipimus, nequaquam hujus temporis consuetudinem, sed Veterum Scriptorum auctoritatem sequentes, qui plerumque utriusque abutuntur Testimoniis, - - - quasi Canonicis & Ecclesiasticis.* Sed & in Gallia, Apocalypseos auctoritate usus est Hilarius Pictaviensis^{af}; in Hispania, Pacianus^{ag}, & Prudentius^{ah}. Seculo 5. etiam citarunt hunc Librum apud Gallos Salvianus^{ai}, & Alcimus Avitus^{aj}; in Italia vero Innocentius in Epistola decretali ad Exuperium, eum diserte Canonicum declaravit; ut & post eum, Concilium Carthaginense in Africa: ubi Augustinus, Tract. 36. in Joannem, Apocalypsin Apostolo Joanni expresse adscripsit. Neque ullus Latinorum Patrum istius aut sequioris ævi, libri hujus auctoritatem rejecisse legitur: adeo ut Græcos solos feriat Sulpitii^{ak} illud de Apocalypsi: *à plerisque aut stulte aut impie non recipitur.* Licet enim pro Canonica habuerint Alexandria, Cyrillus^{am}; Constantino- poli, Cassianus^{an} & Nilus^{ao}; in Cappadocia, Andreas

a Ep. 85. ad Euagrium. b Proem. in Com in Apoc. c Iren. l. 5. c. 33. d Euseb. Hist. Eccl. l. 4. c. 26. e Hist. Eccl. l. 4. c. 24. f Exegeticis in Matth. & Joan. passim. Libris 6, 8. contra Celsum. Philocal. c. 2, 5. Lib. de Orat. p. 34. g Apol. pro Origene. h Pædag. l. 2. c. 12. Strom. 6. p. 867. i Lib. 1. §. 20. l. 2. §. 1, 3. l. 3. passim. k Præser. adversus Hæreticos, c. 33. 46. l. de Anima. c. 9. l. de Resur. carn. c. 58. l. de Pud. c. 19. l Hist. Eccl. l. 5. c. 18. m Tertull. Præser. c. 51. n Id. contra Marcion. l. 4. c. 5. o Epiph. Hæz. 51. p Hist. Eccl. l. 3. c. 28. q Id. ibid. r Hist. Eccl. l. 3. c. 24. 25. s Catech. 4. Illumin. t Hæz. 77. n. 26. u Chronico, ad an. 14. Domitiani. x Orat. in Ordinationem suam. y Hæz. 51. z Orat. 5. contra Arian. & Synopsi Scripturæ. a Com. in Epist. Judæ. b Homil. 30. c Lib. 3. de Virginibus, & l. de Pœnit. c. 9. d De Hærel. c. 13. e Expol. in Symbol. f Can. 20. in Matth. Prolog. in Pl. & Com. in Pl. 2. g Ep. 1. ad Sempronianum. h Hymno 6. ante Somnum. i Lib. 4. de Providentia Dei. k De consolatoria castitatis laude ad Sororem. l Hist. Sacr. l. 2. m Lib. 6. de ador. in Spiritu. n Collat. 4. c. 19. o De Orat. c. 69.